

Sammenhænge i arbejdstidsregnskabet

Statistisk integration

Ved dannelsen af arbejdstidsregnskabet anvendes der oplysninger fra flere forskellige kilder. Oplysningerne tilpasses og integreres således, at oplysningerne er indbyrdes konsistente. Integration af data fra forskellige datakilder indeholder 4 hovedpunkter:

1. Harmonisering af begreber,
2. opregning til samme population,
3. korrektioner, der vedrører kildernes nøjagtighed og
4. korrektioner for målefejl.

En række andre statistikker beskriver de samme variable, der er centrale i arbejdstidsregnskabet. Oversigtstabel 1 viser de væsentligste statistikker til beskrivelse af beskæftigelse, job, aflønning af ansatte og arbejdstimer – de variable, der indgår i arbejdstidsregnskabet.

Oversigtstabel 1

Oversigt over udvalgte arbejdsmarkedsstatistikker

	Indeholder oplysninger om			
	Beskæftigelse	Job	Aflønning	Arbejdstimer
Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik	År			
Erhvervsbeskæftigelsen		År	År	År ¹
Lønstatistikken			År Kvartal	(År) ²
Arbejdskraftundersøgelsen	Kvartal			Kvartal
Beskæftigelse for lønmodtagere	Kvartal ³ Måned ³	(Kvartal) ² (Måned) ²	(Kvartal) ² (Måned) ²	(Kvartal) ¹ (Måned) ²
Nationalregnskabet	År Kvartal		År Kvartal	År Kvartal

Anm.: Såvel beskæftigelse for lønmodtagere som arbejdsmarkedsregnskabet bygger på elndkomst-oplysninger. Da den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik, erhvervsbeskæftigelsen og arbejdstidsregnskabet alle bygger på arbejdsmarkedsregnskabet, så bygger disse kilder indirekte på elndkomst.

¹ I elndkomst foreligger oplysninger for lønmodtagere om betalte arbejdstimer for lønmodtagere. Disse oplysninger offentliggøres dog ikke direkte i de nævnte statistikker. Betalte arbejdstimer for lønmodtagere kan dog udledes i erhvervsbeskæftigelsen og beskæftigelse for lønmodtagere ud fra oplysninger om antal fuldtidsbeskæftigede.

Oplysninger fra elndkomst om aflønning af lønmodtagere indgår i lønsummen i erhvervsbeskæftigelsen, men lønsummen i erhvervsbeskæftigelsen justeres, idet der fratrækkes refusioner til arbejdsgiverne af syge- og barsels-dagpenge, og der tillægges optjente bidrag til fondede pensionsordninger. Lønsummen i ATR er identisk med den, der offentliggøres i erhvervsbeskæftigelsen. Dog opererer erhvervsbeskæftigelsen med en aktivitetsgrænse, som ATR ikke benytter.

² Oplysningerne indsamles og anvendes ved beregninger i statistikken (og i ATR), men publiceres ikke direkte.

³ Siden november 2014 er der offentliggjort månedlige antal personer med lønmodtagerjob med data tilbage til 2008. Kvartalsvise opgørelser med antal personer med lønmodtagerjob offentliggøres endvidere i Statistikbanken. Antal personer med lønmodtagerjob er større end antal beskæftigede lønmodtagere, idet nogle personer med lønmodtagerjob har et primært job som selvstændig.

Der er flere statistikker, der beskriver samme emne, men med forskelligt formål. Hvor kvartalsstatistikkerne især udarbejdes med henblik på at beskrive konjunktur-udviklingen, kan årsstatistikkerne give en mere detaljeret beskrivelse af strukturerne. De mange selvstændige statistikker stiller øgede krav til brugerne af statistikken, idet det gør det vanskeligere at holde rede på, hvorledes sammenhængen er – og skal være – mellem de enkeltstående opgørelser. Der anvendes forskellige populationer, forskellige definitioner og forskellige produktionsmetoder. For en mere detaljeret beskrivelse af begrebsforskelle mellem beskæftigelsesstatistikkerne, klik [hjemmeside beskæftigelse](#).

Hovedprincipper

For at skabe bedre sammenhæng i arbejdsmarkedsstatistikken og dermed give et bedre overblik over udviklingen på arbejdsmarkedet, udvikles derfor integrerede statistiksystemer, såsom arbejdstidsregnskabet, der:

1. skaber en samlet ramme for beskrivelsen af de forskellige dele af arbejdsmarkedet,
2. dokumenterer sammenhængen mellem de forskellige begreber og
3. skaber hurtigere statistikker med en bredere belysning ved at kombinere struktur-statistikernes detaljerede fordelinger med konjunkturstatistikernes hurtighed.

Der er tale om udnyttelse af de allerede eksisterende datakilder, idet de forskellige oplysninger vælges fra den mest pålidelige datakilde. Der indsamles derimod ikke nye oplysninger, hvilket også medvirker til at holde respondentbyrde og omkostninger nede.

Relationer i arbejdstidsregnskabet

Lettere anvendelse

I arbejdstidsregnskabet (ATR) foretages den nødvendige justering og afstemning mellem variablene, *inden* tallene publiceres. Dermed er gevinsten for statistikken brugere, at udviklingen i en given variabel umiddelbart kan ses i et bredere perspektiv – uden at man først skal foretage justerende beregninger eller tage forbehold for opgørelsesmæssige forskelle.

Grundlæggende regnskabsrelationer

Både for lønmodtagere, selvstændige og medarbejdende ægtefæller er der en række regnskabsmæssige, definatoriske relationer mellem præsterede timer, job, lønsum og beskæftigelse. Det gælder således at:

Beskæftigelse

Den gennemsnitlige beskæftigelse består af det gennemsnitlige antal personer, der hver dag i løbet af en periode har haft indtjening som enten selvstændig, medarbejdende ægtefælle eller lønmodtager i deres primære ansættelsesforhold. Beskæftigelse (og job) omfatter også støttet beskæftigelse, såfremt man modtager løn. Personer, der er midlertidigt fraværende som følge af orlov, men som har en tilknytning til et arbejdssted i form af et job at vende tilbage til, tæller med i beskæftigelsen. Personer, der i op til 45 dage ikke har modtaget løn, men efterfølgende er vendt tilbage til samme arbejdsgiver, er medregnet i perioden uden lønudbetaling. Orlov fra beskæftigelse omfatter personer på barselsorlov og sygeorlov og frem til 2010 også personer på børnepasningsorlov.

Da man godt kan være på orlov på deltid, så er det muligt at de forskellige orlovsforløb og beskæftigelsesforløb finder sted samtidigt.

Af samme grund kan man ikke længere lægge antallet af personer på de forskellige orlovstyper sammen med antallet af primære job og derfra udlede beskæftigelsen.

antal beskæftigede \leq

antal primære job
+ antal personer på børnepasningsorlov

+personer på sygeorlov
+personer på barselsorlov

antal personer på orlov \leq

antal personer på børnepasningsorlov
+personer på sygeorlov
+personer på barselsorlov

antal bibeskæftigede \leq

antal bijob
+antal på børnepasningsorlov fra bijob
+antal på sygeorlov fra bijob
+antal på barselsorlov fra bijob

Job

Det gennemsnitlige antal job omfatter både de beskæftigedes primære ansættelsesforhold og eventuelle bijob, personen måtte have. Personer, der i op til 45 dage ikke har modtaget løn, men efterfølgende er vendt tilbage til samme arbejdsgiver, er medregnet i perioden uden lønudbetaling. Personer, der er midlertidigt fraværende fra arbejdet pga. orlov, tæller ikke med ved opgørelsen af job i ATR. Ansættelsesforhold under 1 times betalt arbejde om ugen tæller ikke med i afgrænsningen af job. Det samme krav gælder ved afgrænsningen af beskæftigede. Dog behøver man ikke at have mindst én betalt time om ugen under orlov. Der findes således følgende relation imellem antallet af job og beskæftigelsen:

$antal\ job = antal\ primære\ job + antal\ bijob$

Præsterede timer

De præsterede timer er defineret som arbejdsgiverbetalte præsterede arbejdstimer, inklusive præsterede timer under deltidsoorlov samt betalte overarbejdstimer og eksklusive betalte fraværstimer. Betalte spisepauser opfattes som rådighedstimer og indgår i de præsterede timer. Overarbejdstimer er defineret som det antal betalte timer, der er arbejdet ud over den normale betalte arbejdstid, og omfatter også ekstratimer for deltidansatte uden særskilt overarbejdstillæg. Præsterede timer omfatter arbejdsgiverbetalte præsterede arbejdstimer, inklusive de timer der ligger i job, som ikke er personens hovedbeskæftigelse.

Præsterede arbejdstimer i måneden er beregnet på baggrund af følgende relation:

$Antal\ præsterede\ timer\ i\ måneden$

$= Antal\ betalte\ timer\ i\ måneden$

$* \left(\frac{Præsterede\ timer\ i\ året}{Betalte\ timer\ i\ året} \right)$

$* \frac{Gnsntl.antal\ præsterede\ timer\ pr.\ job\ i\ måneden}{Gnsntl.antal\ præsterede\ timer\ pr.\ job\ i\ året} \bigg/ \frac{Gnsntl.antal\ betalte\ timer\ pr.\ job\ i\ året}{Gnsntl.antal\ betalte\ timer\ pr.\ job\ i\ måneden}$

Det første led, antal betalte timer i måneden, er oplysninger ATR får fra [arbejdsmarkedsregnskabet \(AMR\)](#) for alle beskæftigede. I fremskrivningsperioden får ATR oplysninger om betalte timer om måneden fra [beskæftigelse for lønmodtagere \(BfL\)](#).

Andet led, forholdet mellem præsterede og betalte timer i året, beregnes på baggrund af [lønstrukturstatistikken \(LON\)](#), for at konvertere begrebet betalte timer til præsterede timer, og dermed tage hensyn til at alle betalte timer ikke nødvendigvis præsteres, idet den ansatte godt kan have betalt fravær.

Sidste led er en omfordeling af timer hen over året, hvor man tager hensyn til, at den udvikling i betalte timer ikke følger udviklingen af præsterede timer hen over årets måneder, idet fravær som f.eks. ferie, sygdom, søgnehelligdage ikke er ligeligt fordelt hen over årets måneder.

Det er ikke muligt at få detaljerede oplysninger om præsteret ubetalt overarbejde samt kriminelle arbejdstimer (herunder sort arbejde). Ubetalte timer og kriminelle arbejdstimer indgår derfor ikke i opgørelsen af præsterede timer i arbejdstidsregnskabet (ATR)¹.

Lønsum

Lønsummen i ATR inkluderer aflønning i penge og naturalier, der af arbejdsgiveren udbetales til en ansat for arbejde udført i en periode. Lønsummen i ATR er begrebsmæssigt den samme som den der offentliggøres i erhvervsbeskæftigelsen (EBS). Dog er populationen forskellig, idet EBS opererer med en aktivitetsgrænse, som ATR ikke benytter.

Lønsummen i ATR består af A-indkomst, hvoraf der skal betales arbejdsmarkedsbidrag, dvs. løn, honorarer mv. herunder feriepenge, løn under sygdom og barsel, løntilskud af enhver art, vederlag til medlemmer af bestyrelser, udvalg mv. samt pensionslignende ydelser til tidligere ansatte, alle beløb inklusiv arbejdsmarkedsbidrag. I lønsummen indgår også ATP-bidrag og den skattemæssige værdi af frynsegoder. Desuden indgår de samlede faktiske bidrag til pensionsordninger fra SKAT's Centrale Pensions System (CPS). Refusion af barsels- og sygedagpenge til arbejdsgiveren er fratrukket ved beregningen af lønsummen i ATR.

Lønsummen i ATR indeholder kun den fondede pensionsoptjening, men indtil videre ikke optjening af tjenestemandspension. Grunden til dette er, at Danmarks Statistik endnu ikke entydigt kan afgrænse erhvervsaktive tjenestemænd og ansatte på tjenestemandslignende vilkår og heller ikke har et system til at beregne optjeningsbidrag på individniveau for disse grupper. Når dette system er udviklet, vil optjeningsbidrag til tjenestemandspension blive indarbejdet som en del af lønsummen i ATR.

Generelt inkluderer ATR de lønkomponenter, der foreligger på jobniveau, mens nationalregnskabet lønsum også inkluderer justeringer til lønsummen på mere aggregeret niveau. For en beskrivelse af overgangen fra ATR's lønsum til nationalregnskabet lønsum henvises til nationalregnskabet publikationer.

Det afgørende ved de i sig selv meget enkle relationer er, at de kan anvendes til at sammenkæde oplysninger fra forskellige kilder. Ud over at de regnskabsmæssige identiteter muliggør kvalitetscheck af primærkilderne, ved at de bliver holdt op mod hinanden, gør ligningerne det også muligt at udfylde huller i det eksisterende statistikgrundlag, ved at nye variable kan beregnes.

Eventuelle henvendelser rettes til

Flemming von Hadeln Løve

Specialkonsulent,
Arbejde og Indkomst
39 17 37 27
fll@dst.dk

¹ I nationalregnskabet, derimod, laves der tillæg for ubetalt overarbejde samt kriminelt arbejde.